

Õiguskantsler

Teie 27.11.2019 nr

Meie 11.12.2019 nr 6-1/191827/1906176

Menetlusdokumentide kättetoimetamine esindajale

[]

Palusite õiguskantsleril kontrollida, kas tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 321 lõige 1 on kooskõlas põhiseaduse §-ga 44 (Teie 27.11.2019 avaldus). Te ei olnud rahul seaduse nõudega, et kui menetlusosalisel on esindaja, saadab kohus menetlusdokumendid esindajale, mitte menetlusosalisele endale. Teie hagid ebaõnnestusid, kuna Teie ja riigi õigusabi korras määratud esindajate koostöö ei toiminud. Samuti leidsite, et kohtutäitur peaks koos täitmistatega saatma võlgnikule sissetulekust teatamise vormi (Teie 05.12.2019 avaldus).

Täitemenetluse valdkonna õigusaktide eelnõusid koostab Justiitsministeerium. Teil on võimalik teha ministeeriumile ettepanek täiendada õigusakte nõudega, et kohtutäitur peab täitmistele lisama sissetulekutest teatamise vormi. Õiguskantsleri pädevuses ei ole õigusakte muuta ega neid välja töötada.

[Tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) (TsMS) § 321 lg 1 ei ole vastuolus [põhiseaduse](#) § 44 lõikega 1, kuna see ei piira menetlusosaliste õigust saada üldiseks kasutamiseks levitatavat teavet. TsMS § 321 lg 1 ei ole vastuolus ka põhiseaduse § 44 lõikega 3, kuna menetlusdokumendid tehakse kättesaadavaks menetlusosalise esindajale ning menetlusosalistel ja nende esindajatel on õigus tutvuda ka kohtutoimikuga.

Menetlusosaliste avalduste ja taotluste ning kohtuistungite protokollid ei ole põhiseaduse § 44 lõike 1 kohaselt üldiseks kasutamiseks levitatav teave. Üldiseks kasutamiseks levitatava teabena tuleb mõista informatsiooni (sõltumata selle edastajast ja kandjast), mis tehakse kättesaadavaks individuaalselt kindlaksmääramata isikute ringile (Riigikohtu 07.12.2009 otsus nr [3-3-1-5-09](#), p 21). Näiteks on üldiseks kasutamiseks mõeldud informatsioon, mille riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või mõni avalik-õiguslikke funktsioone täitev isik on oma veebilehel kättesaadavaks teinud (kas vabatahtlikult või seaduses sisalduvat kohustust täites). Avalikustada tuleb ka jõustunud kohtulahendid, arvestades seejuures seadusest tulenevaid piiranguid (põhiseaduse § 24 lg 4, [avaliku teabe seaduse](#) § 28 lg 1 p 29).

Kui menetlusosalisel on kohtumenetluses esindaja (sh riigi õigusabi korras määratud esindaja), peab kohus menetluses oleva asja dokumendid ja muud teated saatma üksnes esindajale (TsMS § 321 lg 1 lause 1). Seega, kui inimesel on kohtus esindaja, peab kohus suhtlema esmajoonel esindajaga (Riigikohtu 15.01.2007 otsus nr [3-2-1-132-06](#), p 32; 29.01.2008 määrus nr [3-2-1-143-07](#), p 18). Seadus lubab menetlusdokumendid saata ka menetlusosalisele endale, kui kohus peab

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

seda vajalikuks. Menetlusosalisele tuleks dokumendid kätte toimetada näiteks siis, kui kohus teab, et menetlusosalise ja talle riigi õigusabi korras määratud esindaja suhted on pingelised ja esindaja on kaotanud (või kaotamas) menetlusosalise usalduse.¹ Kui kohus saadab menetluskõigust ka menetlusosalisele, saab ta vajaduse korral õigel ajal reageerida, näiteks tuletada esindajale meelde mõne menetlustoimingu tegemise vajalikkust.

Kohus peab iga tsiviilasja kohta toimikut, milles peavad olema kõikide menetlusastmete menetluskõigustid, kaasa arvatud protokollid ja kohtulahendid (TsMS § 56). Menetlusosaline ja tema esindaja võivad igal ajal toimikuga tutvuda ja saada seal olevatest menetluskõigustidest ära kirju (TsMS § 59). Toimikuga tutvumine võimaldab menetlusosalisel hoida end kursis kogu infoga, mis võib kohtuasja arutamisel tähtis olla.

Advokaadi õigusteenuse, järelevalve ja kahju hüvitamise eelduste kohta andsime Teile selgitused 29.10.2019 kirjas nr 14-7/191552/1905274.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristel Lekko 693 8443
Kristel.lekko@oiguskantsler.ee

¹ Ots, J. Kommentaar §-le 321, kamm 3.2.2 (e). – Kõve, V., Järvekülg, I., Ots, J., Torga, M. Tsiviilkohtumenetluse seadustik II. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2017.